

Anesteziologie & intenzivní medicína po pěti letech

Na prahu 19. ročníku oborového časopisu mi dovolte krátké ohlédnutí. Pět let je z pohledu historie časopisu jistě krátká doba, ale na druhou stranu je to téměř délka předškolního věku a nezbytná doba pro dozrání absolventa lékařství ve specialistu. V životě 18letého adolescenta – a tento věk právě náš oborový časopis překonal – bývá posledních 5 let puberty často kritických.

Dovolím si proto vzpomenout, jak jsme se na podzim roku 2002 chystali – společně s Karlem Cvachovcem a Vladimírem Černým – představit odborné veřejnosti novou tvář oborového časopisu Anesteziologie a intenzivní medicína. Při změně názvu časopisu a utváření nové image s logem – podle nás lépe reflektující náplň oboru a strukturu čtenářské obce – jsem přesto vnímal zájem významných osobností odborné společnosti o uchování tradice časopisu a jeho další profilování směrem nastoupeným při vzniku časopisu Anesteziologie a neodkladná péče Jaroslavem Počtou v roce 1990. Potenciální čtenářská obec časopisu se poněkud zúžila oddělením problematiky přednemocniční péče a aktivitou jejích protagonistů v nové odbornosti a v periodiku Urgentní medicína. Rovněž anesteziologové zabývající se léčbou bolesti se vydali cestou vytvoření samostatné odborné společnosti a vlastního oborového periodika Bolest – přitom o udržení problematiky léčby bolesti jsme v rámci oborové rodiny velmi stáli. Díky atraktivní mezioborové tematice se jim emancipace podařila a celá řada prací, které dříve zvyšovaly obsahovou pestrost našeho časopisu, byla publikována jinde. Přesto nadále zůstává časopis Anesteziologie a intenzivní medicína otevřen všem výše uvedeným tématům, neboť je považujeme za oblast, která je anesteziology trvale sdílená.

Dominující náplní časopisu zůstala problematika anesteziologie a intenzivní medicíny. Po letech emancipačních snah intenzivisticky zaměřených anesteziologů, internistů, pediatrů, chirurgů a dalších, došlo ke vzniku nové odborné společnosti intenzivní medicíny (ČSIM). Celospolečenské analogie výhod a handicapů rozpadu větších celků na menší jsou nashodě. Redakce časopisu, po letech rozšířená o řadu zkušených, respektovaných a publikujících kolegů dospěla ke konsenzu, že Anesteziologie a intenzivní medicína bude nadále oficiálním časopisem obou odborných společností – ČSARIM i ČSIM – a zůstane odborným fórem anesteziologické i intenzivistické komunity. V tomto směru není časopis výjimečný a nachází paralely v Evropě i zámoří jak názvem, tak i obsahem.

O tom, že v kontextu budoucnosti oboru je právě

spojení s intenzivní medicínou klíčové, většina z nás anesteziologů nikdy nepochybovala. Po stránce odborné náplně by rozdělení tematiky do dvou časopisů vedlo jen k dalšímu prohloubení letitých problémů s nedostatkem kvalitních a atraktivních článků. Navíc naprostá většina nosných témat anesteziologie se týká i intenzivní medicíny a naopak. Právě udržení témat pod jednou střechou zlepšuje atraktivnost čísel pro širokou čtenářskou obec.

Myslím si, že se v mezích možností zatím daří udržovat rovnováhu mezi počtem publikovaných původních prací a postgraduálními edukačními přehlednými články. Chybí bohužel více diskuse, zpráv o chybách a omylech, což kontrastuje s bohatostí těchto rubrik v britských a skandinávských časopisech. Přitom tyto zprávy bývají nejčtenější a jsou cenným zdrojem poučení i pro ty, jimž jinak problematika experimentálních prací bývá cizí.

Anesteziologie a intenzivní medicína patří mezi ziskové časopisy vydávané Českou lékařskou společností Jana Evangelisty Purkyně. Těch není mnoho a svědčí to o tom, že čtenářská obec je velká, a že i pro průmysl je existence časopisu smysluplná. Řada jiných časopisů čelí dnes vážným existenčním problémům, přecházejí pod křídla soukromých společností nebo zahrnují předplatné do povinného členství. Trvalému zájmu se těší časopis i na Slovensku, kam je distribuován. ČLS JEP poskytuje redakci technické zázemí a umožňuje plnou autonomii prezentace názorů odborné komunity bez vlivu farmaceutických firem. Přesto zůstává komerční inzerce a podpora časopisu klíčovými sponzory nadále rozhodující a všem, kteří bezproblémovou edici umožňují, patří poděkování. Totéž se týká i zájmu předplatitelů. Vážíme si toho a chceme dosáhnout zpřístupnění celotextové verze předplatitelům elektronicky on-line. Snad se podaří stávající administrativní bariéry brzy překonat.

Je na místě přiznat i trvající problémy. Řada publikujících autorů je nespokojena s tím, že časopis není impaktován, respektive že není k dispozici na PubMedu a v databázi Medline. Učinili jsme spolu s dalšími vedoucími redaktory několika časopisů před lety pokus o kontakt s vedením National Library of Medicine – bohužel zájem z americké strany o naše odborná periodika nebyl. Přesto v tomto úsilí nadále pokračujeme a věříme, že nakonec budou jednání úspěšná. Celosvětově je ale zájem o časopisy v tzv. lokálních jazycích skutečně malý. Poláci to řeší vydáváním polské a anglické jazykové mutace na křídovém papíře. Jde ale o podstatně větší komunitu, se silnou zahraniční lobby. Ta nám – nejen v našich

oborech – chybí. V Nizozemí došlo dokonce pro nezájem vydavatele o nízkonákladový a neprofitní anesteziologický časopis k zániku odborného periodika. Přesto se odborníci shodují, že každý jazyk by měl mít vlastní odborný časopis pro mlčící odbornou většinu, která běžně nečte anglicky a nepublikuje. Je všeobecná snaha o uchování existence časopisů v národních jazycích a vzdorování snaze o vytlačení tištěného slova elektronickými médii.

Problém impaktování časopisu, který trápí řadu lékařů v postgraduálním studiu, připomíná situaci z Hellerovy Hlavy 22. Původní práce naši přední autoři u nás neuveřejní, jelikož není časopis impaktovaný, ale impaktovaný není mimo jiné proto, že v něm nejsou tyto kvalitní práce uveřejňovány – napomohlo by jistě i uveřejnění kvalitních původních prací v angličtině. Paradoxem bývá, že relativně přísné tuzemské recenzní řízení doporučí autorovi provedení úprav a ten pak často pošle opravenou publikaci raději do zahraničního časopisu.

Existence nezávislého recenzního řízení, probíhajícího u nás již 5 let, je podmínkou požádání o akreditace časopisu. Ne všichni autoři se ale s dobře míněnými radami recenzentů smířují, někteří zatrpknou, připomínky a doporučení berou úkorně, práci neupraví a odloží. Je to škoda. Práce recenzentů je zodpovědná, náročná a nevděčná. Všem členům redakční rady patří proto mé velké poděkování a věřím, že i nevyslovený dík autorů.

Redakce zahájila před dvěma lety vydávání postgraduálních čísel s ideou jakési české ročenky pokroků v anesteziologii a intenzivní medicíně. Je snahou, aby alespoň jednou ročně číslo s postgraduální tematikou vyšlo. Věříme, že pro atestující a pro lékaře

se zájmem o celoživotní medicínské vzdělání (CME) představuje časopis užitečný a důležitý materiál. Připomeňme, že není jediný a že díky iniciativě Jarmily Drábkové stále vycházejí Referátové výběry z Anesteziologie a resuscitace. Zaslouží si za to obdiv a uznání.

Letos se nakonec sešlo materiálů tolik, že to vydá na dvě čísla. Poslední číslo ročníku 2007 obsahovalo novinky z oblasti anesteziologie, algeziologie a kardiopulmocerebrální resuscitace. První číslo 2008 navazuje s novinkami v intenzivní medicíně. Časopis chce nadále přinášet nejnovější informace z výborů obou odborných společností – ČSARIM a ČSIM. Podaří-li se na stránkách AIM rozprout diskusi, zvýšit počet kazuistik, zpráv o technických problémech a raritních příhodách, kvalitu časopisu to jen zlepší. Spolupráce s mezinárodní radou existuje a nejde jen o formální podporu. Karel Škarvan z Basileje pravidelně přispívá a recenzuje práce z kardiiovaskulární oblasti a Bořivoj Dvořáček z Nizozemí je často ochoten poradit, povzbudit a opatřit příspěvky ze zahraničí. Redakční rada se rozšířila a je v ní dnes zastoupena většina regionů.

Přísluší se na závěr poděkovat zejména odpovědné redaktorce Lence Šplíchalové a redaktorům anglických abstrakt – anesteziologovi Janu Hanouskovi a jeho ženě Clare Pool. *Last but not least* – připomenout odkaz zakladatele časopisu Jaroslava Počty a věřit, že by byl se svým adolescentem spokojen.

MUDr. Ivan Herold, CSc.
vedoucí redaktor časopisu
e-mail: ivan.herold@onmb.cz

Česká společnost anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny

5. celostátní konference Umělá plicní ventilace
26. února 2008
Kongresový sál – Škoda Auto Muzeum
V. Klementa 294, Mladá Boleslav